

DOI: <https://doi.org/10.12775/BFEGZ.2022.011>

**BERNADETA SCHMIDT Z D. GAŁECKA,
PS. HANKA MIECZKOWSKA**

11 III 2022 r. zmarła w Bydgoszczy Bernadeta Schmidt z d. Gałęcka, ps. Hanka Mieczkowska, członkini Polskiej Tajnej Organizacji – Związek Białej Tarczy; więźniarka polityczna Fordonu i Bojanowa.

5. Bernadeta Schmidt, zdjęcie portretowe (zbiory FGEZ)

Urodziła się 15 I 1934 r. w Bydgoszczy w rodzinie Antoniego i Rozalii z d. Wojciechowska. Ojciec po kampanii wrześniowej 1939 r. dostał się niewoli Rosjan, później Niemców, a od 1944 r. był w łagrze na terenie byłego Związku Radzieckiego. Bernadeta po drugiej wojnie światowej ukończyła w Bydgoszczy szkołę powszechną i w 1951 r. Publiczną Średnią Szkołę Zawodowo-Handlową.

Od 15 IV 1950 r. do aresztowania 8 XI 1952 r. działała w Bydgoszczy i Toruniu w nielegalnej organizacji młodzieżowej, powstałej w lipcu 1949 r. Założycielem i dowódcą był Lech Zakrzewski ps. Karłomłny, członek rozwiązanej w 1948 r. nielegalnej „Krucjaty Eucharystycznej”, organizacji młodzieży przy kościele pw.

św. Ducha w Bydgoszczy. Po złożeniu przysięgi organizacyjnej na ręce L. Zakrzewskiego przyjęła pseudonim „Hanka Mieczkowska”. Objęła funkcję sanitariuszki dysponującej lekami dostarczonymi przez członków organizacji, od 1951 r. także rolę skarbniczki. Również w 1951 r., po zwerbowaniu Krystyny Muszyńskiej, powierzono jej utworzenie oddziału żeńskiego, którego została komendantką. Kolportowała przygotowywane przez organizację ulotki, występujące m.in. przeciw sowietyzacji życia w Polsce, likwidacji Związku Harcerstwa Polskiego, do którego należała, i religii w szkołach. Dla potrzeb organizacji sporządziła spis wszystkich komisariatów Milicji Obywatelskiej i Urzędów Bezpieczeństwa Publicznego (UBP) w Bydgoszczy i Toruniu oraz przekazała dane osobowe członków PZPR zakładu, w którym pracowała.

Została aresztowana 8 XI 1952 r. w Toruniu. Była wówczas studentką drugiego roku Studium Przygotowawczego UMK i mieszkała przy ul. Mostowej. Z więzienia w Toruniu została przewieziona do więzienia śledczego UBP przy ul. Poniatowskiego w Bydgoszczy, gdzie przebywała do 5 V 1953 r. Do rozprawy była przetrzymywana w Wojewódzkim Więzieniu Karno-Śledczym przy Wałach Jagiellońskich.

Podczas procesu przed Wojskowym Sądem Rejonowym (WSR) w Bydgoszczy oskarżona o przynależność do organizacji, której celem była walka z ustrojem Państwa Polskiego i dążenie do jego obalenia, została skazana na karę sześciu lat więzienia i utratę praw publicznych oraz obywatelskich praw honorowych na okres dwóch lat oraz przepadek mienia [art. 86 paragraf. 2, art. 46 paragraf 1 i art. 48 paragraf 1 Kodeksu Karnego Wojska Polskiego – KKWP]. Nie był to jednak ostateczny wyrok, ponieważ oskarżono ją także, że „działając na szkodę Państwa Polskiego, gromadziła i przekazywała wiadomości stanowiące tajemnicę państwową i wojskową, zatem popełniła przestępstwa z art. 7 „Dekretu” z dn. 13 VI 1946 r. i art. 49 paragraf 2 „Dekretu”, za co została skazana na karę pięciu lat więzienia i utratę praw publicznych i obywatelskich praw honorowych na okres dwóch lat”. Ostatecznie na mocy art. 32 paragrafów 2 i 33 KKWP w miejsce osobnych kar WSR dn. 11 VI 1953 r. wymierzył łączną karę siedmiu lat więzienia, z utratą praw publicznych i obywatelskich praw honorowych na okres trzech lat oraz przepadek całego mienia. Na poczet orzeczonych kar pozbawienia wolności zaliczono okres tymczasowego aresztowania od 8 XI 1952 r. do 11 VI 1953 r.

W sierpniu 1953 r. Bernadeta została przewieziona do więzienia w Fordonie, a stamtąd do więzienia w Bojanowie. Tu spotkała Elżbietę Zawacką, która sprowadzona do więzienia, na polecenie naczelnika prowadziła dla więźniarek nauczanie w zakresie szkoły podstawowej, a później utworzyła w zakładzie karnym punkt konsultacyjny Liceum Korespondencyjnego w Lesznie dla więźniarek politycznych. Bernadeta

była uczennicą tego Liceum, a po opuszczeniu więzienia przez Elżbietę Zawacką przejęła nauczanie matematyki w klasach V, VI i VII, które prowadziła do czasu odzyskania wolności 16 IX 1955 r. Skrócenie wymiaru kary orzeczonej wyrokiem WSR z dn. 11 VI 1953 r. nastąpiło w wyniku postanowienia Najwyższego Sądu Wojskowego w Warszawie [o rewizję wyroku wniosła matka Bernadety] oraz zastosowaniu amnestii.

17 VII 1991 r. Sąd Wojewódzki Wydział III Karny w Bydgoszczy unieważnił wyrok WSR w Bydgoszczy z 11 VI 1953 r., uznając działalność Polskiej Tajnej Organizacji – Związek Białej Tarczy na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego.

Jako więźniarce politycznej trudno jej było znaleźć pracę. W grudniu 1956 r. wyszła za mąż za Zbigniewa Schmidta ps. Łamigłowa, byłego dowódcę grupy wywiadu Polskiej Tajnej Organizacji – Związek Białej Tarczy. W 1974 r. ukończyła Technikum Ekonomiczne w Toruniu. Mieszkała w Bydgoszczy i jako ekonomistka pracowała w różnych zakładach pracy. Należała do Związku Więźniów Politycznych Okresu Stalinowskiego i była członkinią komisji rewizyjnej przy Zarządzie Głównym tej organizacji. Jako członek nadzwyczajny wspierała działalność ŚZZ AK w Bydgoszczy. Aktywnie włączyła się w działalność „Memoriału gen. Marii Wittek” i bardzo aktywnie współpracowała z Elżbietą Zawacką w zakresie pozyskiwania dokumentów do zbiorów Fundacji. Przekazała także Fundacji materiały dotyczące działalności Polskiej Tajnej Organizacji- Związek Białej Tarczy.

Mianowana z dn. 14 V 2010 r. na stopień porucznika; została odznaczona m.in. Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski (leg. nr 1033-91-18) i wyróżniona Złotym Medalem „Za Zasługi dla Obronności Kraju” (leg. nr 1276-2007-83).

Zmarła 11 III 2022 r. w Bydgoszczy i spoczywa na cmentarzu parafii pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa przy ul. Ludwikowo.

Cześć jej pamięci!

Elżbieta Skerska

CZEŚĆ ICH PAMIĘCI!